

Pathology of the role of exchanges in the occurrence of foreign exchange crimes on the financial system and political consequences of Iran with emphasis on the crime of money laundering

Abstract:

In the Iranian economy, which is facing the complexity of financial relations and severe currency fluctuations, the role of exchanges is of great importance. They can help economic stability in a crisis by regulating the market and balancing supply and demand. But in practice, the weakness of the rules and the lack of effective oversight have made some of these exchanges, especially their unauthorized types, a suitable platform for organized financial crimes and specifically money laundering. The present study examines the central question of how the activities of exchanges are related to the formation of organized financial crimes and how well the regulatory system is able to contain this process. It is assumed that the expansion of unauthorized exchanges and existing regulatory gaps have directly underpinned the increase in foreign exchange crimes and the weakening of the financial health of the country. Here, using the method of qualitative research and analysis of legal documents, related doctrines, the findings show That illegal exchanges, by exploiting structural weaknesses, play an effective role in facilitating money laundering and exacerbating currency market instability. In contrast, authorized exchanges that comply with regulations and have financial transparency can be a factor in preventing economic corruption. The most important regulatory challenges in this area include the lack of coordination between the responsible institutions and the lack of technological infrastructure necessary for instantaneous and intelligent monitoring of financial transactions. To overcome these problems and reduce currency crimes, two key solutions are proposed: first, the design and deployment of a national intelligent monitoring system for currency transactions, and second, the requirement of all exchanges to accurately authenticate customers' digital identities. Implementing these solutions can increase the resilience of the financial system to such crimes. It is essential to adopt a preventive and forward-looking criminal policy that relies on risk analysis and adaptive regulation versus possible crimes. They can be effective ways to prevent damage of their kind.

Key words: Pathology, exchanges, money laundering, currency disorders.

آسیب‌شناسی نقش صرافی‌ها در وقوع جرائم ارزی بر نظام مالی و بالتبع سیاسی ایران با تاکید بر جرم پولشویی

چکیده:

در اقتصاد ایران که با پیچیدگی مناسبات مالی و نوسانات شدید ارزی مواجه است، نقش صرافی‌ها از اهمیت والایی برخوردار است. می‌توانند در شرایط بحرانی با تنظیم بازار و ایجاد تعادل بین عرضه و تقاضا به ثبات اقتصادی کمک کنند. اما در عمل، ضعف قوانین و نبود نظارت مؤثر، سبب شده است تا برخی از این صرافی‌ها به‌ویژه انواع غیرمجاز آن‌ها، به بستر مناسبی برای جرائم سازمان‌یافته مالی و به طور خاص پولشویی تبدیل شوند. پژوهش حاضر به بررسی این پرسش محوری می‌پردازد که فعالیت صرافی‌ها چه ارتباطی با شکل‌گیری جرائم سازمان‌یافته مالی دارد و نظام نظارتی تا چه میزان توانایی مهار این روند را داراست؟ مفروض این است که گسترش صرافی‌های غیرمجاز و خلأهای نظارتی موجود، به طور مستقیم زمینه‌ساز افزایش جرائم ارزی و تضعیف سلامت مالی کشور شده است. در اینجا با بهره‌گیری از روش تحقیق کیفی و تحلیل اسناد قانونی، دکترین‌های مرتبط، یافته‌ها نشان می‌دهد که صرافی‌های غیرمجاز با سوءاستفاده از ضعف‌های ساختاری، نقش مؤثری در تسهیل پولشویی و تشدید بی‌ثباتی بازار ارز ایفا می‌کنند. در مقابل، صرافی‌های مجاز که مقررات را رعایت کرده و شفافیت مالی دارند، می‌توانند عاملی برای پیشگیری از فساد اقتصادی باشند. از مهم‌ترین چالش‌های نظارتی در این حوزه، می‌توان به نبود هماهنگی بین نهادهای مسئول و فقدان زیرساخت‌های فناورانه لازم برای رصد لحظه‌ای و هوشمند تراکنش‌های مالی اشاره کرد. برای غلبه بر این مشکلات و کاهش جرائم ارزی، دو راهکار کلیدی پیشنهاد می‌شود: نخست، طراحی و استقرار یک سامانه ملی نظارت هوشمند بر تراکنش‌های ارزی، و دوم، الزام کلیه صرافی‌ها به احراز هویت دیجیتال دقیق مشتریان است. اجرای این راهکارها می‌تواند تاب‌آوری نظام مالی در مقابل جرائم این دست افزایش دهد. ضروری دارد سیاست کیفی پیشگیرانه و آینده‌نگری اتخاذ شود که بر تحلیل ریسک و مقررات انطباق‌پذیر در مقابل جرائم احتمالی متکی باشد. می‌تواند راهکارهای مؤثری جهت جلوگیری از آسیب در نوع خود باشند.

کلمات کلیدی: آسیب‌شناسی، صرافی‌ها، جرم پولشویی، اختلالات ارزی

مقدمه

در سالیان گذشته، فضای اقتصادی ایران شاهد دگرگونی‌های عمیقی بوده که بازار ارز را به کانونی پرتلاطم برای کنش‌های مالی گوناگون تبدیل کرده است. در دل این تحولات، صرافی‌ها به بازیگرانی محوری بدل شده‌اند که گاه در چارچوب قانونی و گاه در حاشیه‌های خاکستری اقتصاد به فعالیت می‌پردازند. این مراکز نه تنها تسهیل‌گر مبادلات ارزی مشروع هستند، بلکه می‌توانند بستری برای شکل‌گیری فعالیت‌های غیرقانونی نیز فراهم آورند. صرافی‌ها با فراهم کردن زمینه‌ای برای خرید و فروش ارزهای مختلف، امکان تبدیل پول ملی به ارز خارجی و بالعکس را فراهم می‌کنند. این کار نه تنها در معاملات داخلی بلکه در تجارت بین‌المللی اهمیت دارد، زیرا شرکت‌ها و فعالان اقتصادی برای انجام معاملات خارجی نیازمند ارز هستند. همچنین این نهادها با کنترل نرخ ارز باعث حفظ ثبات نسبی در بازار ارز می‌شوند که در نهایت به کنترل تورم و ثبات مالی کمک می‌کند. در شرایط تحریم و محدودیت دسترسی به بازارهای مالی جهانی، صرافی‌های ارز دیجیتال بیش از پیش نقش مهمی ایفا می‌کنند. آن‌ها به کسب‌وکارها و افراد اجازه می‌دهند دارایی‌های دیجیتال را به راحتی تبدیل و معامله کنند و از طریق رمزارزها درآمدهای بین‌المللی خود را دریافت کنند. این صرافی‌ها در عمل جایگاه بانک‌های دیجیتال را دارند و به امور تسویه، احراز هویت، و مدیریت ریسک می‌پردازند. به ویژه خرید و فروش تتر (استیبل کوین) در ایران به عنوان یک ابزار حفظ ارزش پول به شکلی گسترده رواج یافته است.

می‌توان گفت: برخی صرافی‌ها در جرائم ارزی، با نقض مقررات کنترل ارزی و دستکاری در مبادلات بین‌المللی، به‌عنوان یکی از گذرگاه‌های مؤثر در فرآیند پولشویی عمل می‌کنند. این جرائم با سازوکارهایی چون انتقال پنهان ارز، استفاده از حساب‌های خارجی صوری و بهره‌گیری از دارایی‌های دیجیتال، بستر لازم برای پنهان‌سازی منشأ غیرقانونی درآمدهای مجرمانه را فراهم می‌سازند. نقش اصلی آنها عمدتاً در مراحل اولیه (ورود وجوه به سیستم مالی) و پایانی (بازگرداندن پول تطهیرشده به اقتصاد) پولشویی نمایان می‌شود. این اقدامات با عبور از مرزهای نظارتی و سوءاستفاده از شکاف‌های حقوقی بین کشورها، پیگیری و ردیابی منابع مالی نامشروع را به چالشی جدی تبدیل می‌کند. بنابراین، تحلیل دقیق این جرائم و تعامل آنها با پولشویی، برای طراحی راهبردهای پیشگیرانه و تقویت مقررات مبارزه با آن امری ضروری است.

با تاکید بر این نکته تاریخیچه صرافی به زمان‌های بسیار قدیم بر می‌گردد با مطالعه تاریخ در می‌یابیم که شغل صرافی به هزار تا هزار و پانصد سال قبل از میلاد مسیح برمی‌گردد.^۱ صرافی‌ها به عنوان نهادهای دارای مجوز بانک مرکزی، نقش کلیدی در شبکه رسمی توزیع ارز ایفا می‌کنند. براساس ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (۱۴۰۰)، صرافی موسسه‌ای است که صرفاً در چارچوب مقررات به خرید و فروش ارز، صدور حواله و

1. <https://afsharexchange.ir>

خدمات مجاز ارزی می‌پردازد. این تعریف قانونی، فعالیت این نهادها را شفاف و نظارت‌پذیر ساخته و جایگاه آنان را به‌عنوان متولیان قانونی بخشی از مبادلات ارزی رسمی تثبیت می‌نماید. علی‌ایحال با نگاهی به سازوکارهای نظارتی حاضر، می‌توان دریافت که اگرچه صرافی‌های مجاز در چارچوب مشخصی عمل می‌کنند، اما صرافی‌های غیررسمی با بهره‌گیری از فضاهای نظارتی تضعیف‌شده، امکان مانور بیشتری دارند. این موقعیت اجازه می‌دهد تا جریان‌های مالی خارج از چارچوب، از مجرای این کانال‌ها به گردش درآیند. البته به عقیده نگارنده نباید از یاد برد که صرافی‌ها نوعاً می‌توانند به‌عنوان خط مقدم اقتصادی در مقابله با تحریم‌ها عمل می‌کنند و نقشی واسطه‌ای در دور زدن محدودیت‌های مالی در چارچوب منافع ملی دارند. در نوع خود می‌تواند به حفظ تداوم فعالیت‌های اقتصادی کشور در وضع موجود کمک شایان توجهی می‌نمایند. هرچند که با نگاهی به قوانین موضوعه دسته بندی از صرفی‌های صورت نگرفته است. ولی حسب مورد ما به صرافی‌های مجاز و غیرمجاز تقسیم می‌کنیم. این مقاله تحقیقاتی در پی آن است تا با واکاوی دقیق نقش این دو گونه صرافی در شکل‌گیری جرائم ارزی، به کالبدشکافی نظام نظارتی موجود بپردازد. پرسش اصلی این است: چه نسبتی بین فعالیت صرافی‌ها و جرائم سازمان‌یافته مالی برقرار است؟ و آیا سازوکارهای کنونی نظارتی توان مهار این پیوند را دارند؟ برای پاسخ به این پرسش‌ها، رهیافت این پژوهش بر تحلیل محتوای اسناد قانونی، گزارش‌های نهادهای ناظر و مصاحبه با کارشناسان حوزه مالی استوار خواهد بود. داده‌های توصیفی و اسنادی، کتابخانه‌ای در کنار مشاهده رفتار بازار، مواد خام این تحقیق را تشکیل خواهند داد.

۱) مبانی نظری

در نظام مالی، صرافی‌های فعال به دو دسته مجاز و غیرمجاز تقسیم می‌شوند که هر یک نقش متفاوتی در زمینه جرائم ارزی و پولشویی ایفا می‌کنند. صرافی‌های غیرمجاز با دور زدن نظارت‌های قانونی و بدون اخذ مجوز از مراجع ذیصلاح، به صورت غیرقانونی فعالیت می‌کنند. این مراکز با ایجاد نوسانات کاذب در بازار، زمینه را برای سفته‌بازی و فعالیت‌های نامشروع فراهم می‌آورند که پیامد آن، اختلال در توزیع ارز و خروج سرمایه از چرخه اقتصادی رسمی هر کشور است. به صورت مصداقی بخواهیم صحبت کنیم برخی معتقد بودند مثلاً مؤسسه مالی اعتباری ثامن الحجج با داشتن ظرفیت مجرمانه بالا و انطباق اجتماعی بالا در زمره بزهکاران یقه سفید قرار می‌گیرد. (دانش ناری و دیگران، ۱۴۰۲: ص ۳)

از سوی دیگر، صرافی‌های مجاز با رعایت چارچوب‌های قانونی و الزامات شفافیت مالی، سهم بسزایی در ثبات بخشی به بازار و پیشگیری از فساد اقتصادی دارند. با این وجود، تعدد مراکز غیرمجاز و پنهان‌کاری در فعالیت‌های آنها، نظارت مؤثر را با دشواری مواجه ساخته است. البته برخی از این جرائم در بستر فضای مجازی رخ می‌دهند. (قیاسی و دیگرهمکاران، ۱۳۹۷، ص ۲۰۹)

بر مبنای نظریه پنجره‌های شکسته، بی‌اعتنایی به نقض مقررات هر چند کوچک، می‌تواند به گسترش بی‌قانونی و افزایش جرائم سازمان‌یافته بینجامد. در این راستا، فعالیت غیرقانونی صرافی‌های غیرمجاز نمونه‌ای از این بی‌نظمی‌هاست که در صورت عدم برخورد قاطع، می‌تواند به عادی‌سازی جرائم مالی منجر شود. جرائم اقتصادی به‌دلیل سودآوری بالا، زمینه‌ساز شکل‌گیری شبکه‌های سازمان‌یافته‌ای شده‌اند که گاه با همکاری برخی کارکنان دولتی، ابعاد گسترده‌ای از فساد مالی را رقم می‌زنند و بنیان‌های اقتصادی کشور را تهدید می‌کنند. با وجود تأکید قانون اساسی بر مقابله با ثروت‌های نامشروع، هنوز چارچوب منسجمی برای سیاست کیفری در این حوزه تدوین نشده است. (سراج، ۱۴۰۰: ص ۵۵)

همچنین بر اساس نظریه فرصت، وقوع جرم مستلزم وجود بسترها و امکان‌های لازم است. صرافی‌های غیرمجاز با بهره‌گیری از ضعف‌های نظارتی و خلأهای قانونی، چنین بستری را برای تبدیل و انتقال منابع مالی نامشروع فراهم می‌کنند. قانونگذار برای مقابله با این پدیده، مجازات‌های سنگینی شامل حبس، جریمه‌های نقدی و مصادره اموال را پیش‌بینی کرده است. این مجازات‌ها که شامل اشخاص حقیقی و حقوقی می‌شود، با هدف کاهش انگیزه ارتکاب جرم وضع شده‌اند. به نظر می‌رسد تقویت سازوکارهای نظارتی، برخورد نظام‌یافته با مراکز غیرمجاز و ارتقای شفافیت در تراکنش‌های مالی، بتواند در کاهش جرائم ارزی و پولشویی تأثیر قابل توجهی داشته باشد. این اقدامات از یک سو بر اساس نظریه پنجره‌های شکسته، از گسترش بی‌قانونی پیشگیری می‌کند و از سوی دیگر با تئوری فرصت، امکان ارتکاب جرم را محدود می‌سازد.

۲: ادبیات و پیشنهاد پژوهشی

با بررسی‌های صورت گرفته در خصوص موضوعات متعدد مرتبط، نوعاً کارهای متفاوت و متنوعی صورت پذیرفته است ولی تا آنجایی که جستجو شد درباره آسیب‌شناسی نقش صرافی‌ها در نظام مالی بحث کند اثری یافت نشد علی‌ایحال به رسم آثار کلاسیک دانشگاهی به برخی از منابع اشاره مختصر می‌گردد:

ردیف	اثر تحقیقاتی	مشخصات ناشر	یافته‌ها
۱	پولشویی مبتنی بر سوءاستفاده از نظام تجارت بین‌الملل با نگاهی به چالش‌های بنیادی نظام تجاری ایران	به قلم عبدالهی که در سال ۱۴۰۲ در مطالعات بین‌المللی منتشر شده است.	تلاش در رفع تحریم‌ها و بازطراحی سیاست‌های اقتصادی به ویژه در حوزه تجاری و ارزی نقشی مهم در پیشگیری و مبارزه با سوءاستفاده دارد.

<p>نظارت بانک مرکزی ج.ا.ا. مؤثر بر ساماندهی بازار غیر متشکل (صرافی‌ها) ازدید کارشناسی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.</p>	<p>به قلم قهرمانی و دیگران در سال ۱۳۹۴ در مطالعات کمی در مدیریت منتشر شده است</p>	<p>بررسی نقش نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در ساماندهی بازار غیر متشکل پولی</p>	<p>۲</p>
<p>در آن نویسنده معتقد است نوسانات و تلاطمات ارزی آن دوران ناشی از نوعی عدم نظارت و بازار متشکل و عدم تصمیم واحد در نظام مالی و پولی و بانکی کشور است.</p>	<p>به قلم طاهری به سال ۱۳۹۱ در تازه‌های اقتصاد به چاپ رسیده است.</p>	<p>بازار ارز: گذر افشار، سرای دلار / قیمت غیر رسمی ارز در کجا تعیین می‌شود؟</p>	<p>۳</p>
<p>- البته دیگر آثار که در این حوزه می‌باشد نوعاً مرتبط آسیب شناسی نقش صرافی‌ها در نظام مالی نبود و جنبه اقتصادی صرف داشت و به خاطر "رعایت اصل اختصار" از ذکر آن صرفنظر گردید.</p>			

یافته‌های تحقیقاتی

(۳): جایگاه صرافی‌های مجاز در نظام پولی و بانکی

صرافی‌های مجاز، نهادهای قانونی و تحت نظارتی هستند که جایگاهی اساسی در ساختار مالی و پولی کشور ایفا می‌کنند. فعالیت این مؤسسات منحصرأ در چارچوب مقررات مصوب و با اخذ مجوزهای لازم امکان‌پذیر است. حوزه عمل آنان به مبادله ارزهای رایج و دیجیتال مجاز محدود شده و ملزم به رعایت سیاست‌های کلان پولی از جمله ممنوعیت استفاده از رمزارزها به عنوان ابزار پرداخت هستند. نوعاً به ادبیات دیگر می‌توان گفت: رمزارز و اکوسیستم آن به عنوانی ای که قابلیت انتقال ارزش را در سطح فضای مجازی دارد، در حال توسعه پیدا کردن است. (تقوا و دیگر همکاران، ۱۳۹۹: ص ۱۱۰)

وظایف این صرافی‌ها شامل تسهیل معاملات ارزی، تضمین امنیت سرمایه کاربران، اجرای فرآیندهای احراز هویت و مقابله با پولشویی است. همچنین ایجاد شفافیت در معاملات و جلوگیری از فعالیت نهادهای غیرمجاز از دیگر مسئولیت‌های این مراکز محسوب می‌شود. کلیه عملیات واریز و برداشت صرافی‌ها تحت نظارت مستمر نهادهای

ناظر انجام شده و هرگونه فعالیت خارج از این چارچوب، غیرقانونی محسوب می‌گردد. نظارت در این باب به کارآمدی دولتی نیازمند است اغلب اندیشمندان معتقدند دولت کارآمد مهم‌ترین ابزار توسعه اقتصادی و اجتماعی ... است. (حقیقی و دیگر همکاران، ۱۳۹۷: ص ۴۷)

نظارت بر عملکرد این صرافی‌ها از طریق سازوکارهای پیشرفته نظارتی صورت می‌پذیرد که شامل کنترل تراکنش‌ها، نظارت بر رعایت سقف‌های مجاز، بررسی صحت اسناد و تضمین امنیت اطلاعات می‌شود. این نظارت جامع، تضمین‌کننده سلامت فعالیت‌های مالی و پولی در کشور است. ویژگی‌های ممتاز صرافی‌های مجاز شامل دارا بودن پروانه رسمی فعالیت، ثبت به عنوان شخصیت حقوقی^۱، به کارگیری پروتکل‌های امنیتی پیشرفته، پایبندی به مقررات ضد پولشویی و شفافیت عملیاتی است. این نهادها با عملکرد منظم و پاسخگویی به مراجع ناظر، سهم بسزایی در ثبات نظام مالی کشور دارند. امروزه با توسعه زیرساخت‌های ارتباطی^۲ و اتصال بازارهای مالی مختلف به یکدیگر اهمیت بحث ثبات کلان نظام مالی بیش از پیش شده است.^۳ این مساله جهت رصد و کنترل بازارهای مالی مختلف و اجتناب از وقوع بی‌ثباتی و بحران در نظام مالی و همچنین جلوگیری از اثرگذاری مخرب بحرانهای مالی بر بخش واقعی اقتصاد بسیار حائز اهمیت می‌باشد. (عبادی و دیگران، ۱۳۹۵: ص ۱۸۰) مثلاً رزم ارزها بستر بسیاری از جرائم را فراهم کرده‌اند. (قوامی پور و دیگران، ۱۴۰۳، آنلاین)

علاوه بر این، صرافی‌های رسمی به عنوان دروازه‌ای امن برای ارتباط با بازارهای مالی بین‌المللی عمل می‌کنند. این مؤسسات با ایجاد کانال‌های مطمئن و قانونی برای مبادلات ارزی، بستری شفاف و قابل اتکا برای فعالان اقتصادی فراهم می‌سازند که این امر به تسهیل مبادلات بازرگانی خارجی و پشتیبانی از فعالیت‌های اقتصادی کمک شایانی می‌کند. عملکرد منظم و قاعده‌مند این نهادها نه تنها موجب کاهش ریسک‌های مالی برای شهروندان می‌شود، بلکه نقش مهمی در اجرای سیاست‌های ارزی^۴ و حفظ تعادل در بازار ایفا می‌نماید.

1. As Legal Personality

2. Communication Infrastructure

۳. مطابق با آخرین دستورالعمل‌های اجرایی، صرافی‌ها به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند:

▪ **صرافی‌های نوع اول:** این دسته از صرافی‌ها صرفاً مجاز به خرید و فروش نقدی ارز و مسکوکات طلا بوده و تأسیس آن‌ها توسط اشخاص حقیقی در قالب شرکت تضامنی صورت می‌پذیرد.

▪ **صرافی‌های نوع دوم:** این صرافی‌ها علاوه بر فعالیت‌های نوع اول، مجاز به صدور حواله‌های ارزی و ارائه خدمات ارزی برون‌مرزی نیز هستند. تأسیس آن‌ها می‌تواند توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی در قالب شرکت سهامی خاص انجام گیرد. اینجاست که صرافی‌های مجاز با ایفای نقش واسطه‌ای در معاملات ارزی، ضمن ارتقاء شفافیت در بازار ارز، از گسترش فعالیت‌های غیررسمی و نوسانات غیرمنطقی نرخ ارز جلوگیری می‌نمایند. همچنین، این نهادها به عنوان بازوی اجرایی بانک مرکزی در تحقق اهداف سیاست‌های ارزی، نقش کلیدی در ثبات اقتصادی کشور دارند.

۴. در ایران برعهده بانک مرکزی است.

۱-۳): تفاوت شناسی صرافی‌ها با کارگزاری

در حالی که هردوی صرافی‌ها و کارگزاری‌ها بسترهایی برای انجام معاملات مالی محسوب می‌شوند، هدف و ماهیت اصلی فعالیت آن‌ها از بنیان متفاوت است. این تفاوت بنیادین مستقیماً بر طیف دارایی‌های قابل معامله تأثیر می‌گذارد، به گونه‌ای که صرافی‌ها بر دارایی‌های دیجیتال متمرکزند و کارگزاری‌ها دسترسی به بازارهای سنتی را فراهم می‌کنند. صرافی‌ها نقدینگی را عمدتاً در بستری نسبتاً جدید و از طریق کاربران خود تأمین می‌کنند، درحالی که کارگزاری‌ها به شبکه‌های عمیق و مؤسسات مالی بزرگ متصل هستند. این تفاوت در ساختار و پیچیدگی بازار، به طور طبیعی منجر به ایجاد چارچوب‌های نظارتی کاملاً مجزا شده است. کارگزاری‌ها تحت مقررات سخت‌گیرانه نهادهای شناخته‌شده جهانی فعالیت می‌کنند.

در حالی که محیط نظارتی صرافی‌های رمزارزی هنوز در بسیاری از نقاط جهان در حال تکوین و شکل‌گیری است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، این تمایزات ساختاری و قانونی، نهایتاً در مجموعه خدمات و ابزارهای تخصصی که هر نهاد به مشتریان خود ارائه می‌دهد نیز تجلی یافته است. خدمات کارگزاری‌ها حول محور تحلیل بازارهای مالی و ابزارهای پیشرفته معاملاتی می‌چرخد، در حالی که صرافی‌ها امکاناتی متناسب با زیست‌بوم دیجیتال، مانند کیف پول امن و فرآیندهای مشارکت در شبکه ارائه می‌نمایند. شکل شماره (۱) تفاوت صرافی‌ها و کارگزاری‌ها در قالب نمودار ذیل قابل بررسی است. (نگارنده)

معیار مقایسه	کارگزاری (Brokerage)	صرافی (Exchange)
هدف و ماهیت اصلی	واسطه‌گری برای دسترسی و معامله در بازارهای مالی سنتی (سهام، اوراق، فارکس، کالا).	ارائه بستری برای تبدیل و مبادله مستقیم دارایی‌ها، عمدتاً در حوزه ارزهای دیجیتال.
دارایی‌های محوری	ابزارهای مالی سنتی: سهام، اوراق قرضه، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، قراردادهای آتی و اختیار معامله.	دارایی‌های دیجیتال: رمزارزها (مانند بیت‌کوین، اتریوم) و توکن‌ها.
نحوه اجرای معامله	واسطه، دستور معامله مشتری را در بازارهای بین‌بانکی یا بورس اجرا می‌کند.	صرافی معمولاً به عنوان بازار اصلی عمل می‌کند.
منبع درآمد اصلی	دریافت کارمزد و اسپرد (تفاوت قیمت خرید و فروش)	دریافت کارمزد معاملات و گاهی کارمزد برداشت.

۲-۳): تاثیر گذاری های سیاسی و اقتصادی در جرائم ارزی

رابطه متقابل تحولات سیاسی و اقتصادی با بروز جرائم ارزی، چرخه‌ای پیچیده و خودتقویت‌شونده را شکل می‌دهد که در آن هر یک از عوامل به شکلی زنجیروار بر دیگری تأثیر می‌گذارد. این فرآیند معمولاً با ایجاد یک شکاف یا شوک کلان آغاز می‌شود؛ تحریم‌های بین‌المللی دسترسی به کانال‌های رسمی ارز را محدود می‌کند و همزمان، سیاست‌های داخلی مانند تثبیت دستوری نرخ‌ها یا تخصیص ارز ترجیحی، بدون پشتوانه عرضه کافی، شکافی سودآور بین بازار رسمی و غیررسمی ایجاد می‌نماید. از سوی دیگر، شرایطی چون تورم ساختاری و بی‌ثباتی اقتصادی، انگیزه عمومی برای تبدیل دارایی‌ها به پول‌های معتبر خارجی را به حدی افزایش می‌دهد که تقاضا همواره از مجرای رسمی فراتر می‌رود. این وضعیت، بستر اولیه و انگیزه لازم برای دور زدن نظام رسمی و ورود به عرصه فعالیت‌های غیرقانونی را فراهم می‌سازد.

در پاسخ به این انگیزه فزاینده، بازار غیررسمی ارز به سرعت سازمان می‌یابد و دامنه جرائم گسترش می‌یابد. قاچاق فیزیکی ارز، شبکه‌های زیرزمینی حواله‌های مالی، اخلال در نظام ارزی از طریق معاملات خارج از چارچوب و نیز جعل اسناد برای دستیابی به ارز ترجیحی، در حکم راه‌حل‌های اجباری و پرریسک برای عبور از تنگناهای ایجادشده ظاهر می‌شوند. با این حال، رشد این فعالیت‌ها خود تأثیرات بازخوردی عمیقی بر جای می‌گذارد؛ کارایی سیاست‌های کنترل ارزی دولت را خنثی می‌سازد، فشار بر ذخایر خارجی را افزایش می‌دهد و با تشدید بی‌ثباتی در نرخ‌ها، زمینه‌ساز فرار سرمایه و تعمیق بحران اقتصادی می‌گردد. در چند دهه اخیر، رویکرد غالب کشورها در مواجهه با قاچاق کالا و ارز، جرم‌انگاری و تشدید مجازات بوده است. این در حالی است که قاچاق، بیش از آنکه یک پدیده صرفاً کیفری باشد، نتیجه مستقیم عوامل ساختاری مانند سیاست‌های اقتصادی ناسازگار، نابرابری‌های اجتماعی، محدودیت‌های تجاری و بی‌ثباتی سیاسی است. تمرکز یک‌بعدی بر مجازات، بدون توجه به این ریشه‌ها، نه تنها مشکل را حل نمی‌کند، بلکه با نادیده گرفتن نقش تعیین‌کننده سیاست‌گذاری اقتصادی در ایجاد انگیزه برای قاچاق، ممکن است به تشدید آن نیز بینجامد. (بیگی و دیگران؛ ۱۴۰۴، ۲۳۲)

با در نظر گرفتن چنین پیش فرضی در نتیجه، این تشدید بی‌ثباتی، چرخه را کامل می‌کند. مقامات برای مقابله با پیامدهای منفی گسترش بازار سیاه، معمولاً به اتخاذ تدابیر سختگیرانه‌تری روی می‌آورند. اما اگر ریشه‌های بنیادین اقتصادی و سیاسی — از جمله شکاف عرضه و تقاضا، محرومیت از شبکه‌های مالی جهانی و فقدان اعتماد عمومی — بدون اصلاح اساسی باقی بمانند، این اقدامات نه تنها مشکل را حل نمی‌کند، بلکه با افزایش هزینه‌های فعالیت غیرقانونی، سود حاصل از آن را نیز بالاتر برده و شبکه‌های مجرمانه را به سمت پیچیده‌تر شدن و استفاده از فناوری‌های نوین سوق می‌دهد. به این ترتیب، دور باطلی شکل می‌گیرد که در آن مشکلات اولیه، جرائم را تغذیه می‌کنند و جرائم نیز به نوبه خود، همان مشکلات را عمیق‌تر و راه برون‌رفت را دشوارتر می‌سازند.

۴): آسیب‌های صرافی‌های غیرمجاز در نظام پولی و بانکی

صرافی‌های غیرمجاز به‌عنوان عاملی تهدیدآمیز، ثبات نظام پولی و بانکی کشور را با چالش‌های جدی مواجه ساخته‌اند. این مؤسسات با عملکرد خارج از چارچوب نظارتی، از طریق ایجاد نوسانات کاذب، ارائه نرخ‌های غیرواقعی و انجام معاملات سفته‌بازانه، بی‌ثباتی ساختاری در بازار ارز ایجاد می‌کنند. این شرایط به نوبه خود با ایجاد نااطمینانی در فضای اقتصادی، کارایی سیاست‌های کاهش تورم دولت را تضعیف نموده و از طریق کاهش ارزش پول ملی، به تشدید نرخ تورم دامن می‌زند. نرخ تورم بالا اثرات نامطلوبی بر فرآیند رشد و توسعه اقتصادی دارد. (شجری و دیگران، ۱۳۸۵: ص ۴۱)

از سوی دیگر، فقدان نظارت مؤثر بر فعالیت این صرافی‌ها، بستر مناسبی برای گسترش فساد اقتصادی، پولشویی، قاچاق ارز و فرار مالیاتی فراهم آورده است. ارتکاب تخلفات مالی متعدد از قبیل عدم ثبت عملیات در سامانه‌های نظارتی، استفاده از حساب‌های شخصی و خودداری از ارائه اطلاعات صحیح، نه تنها منجر به اختلال در آمارهای اقتصادی و خروج سرمایه از کشور شده، بلکه توانایی بانک مرکزی در کنترل بازار ارز^۱ و اجرای سیاست‌های پولی را نیز مخدوش ساخته است. در بساری از تحقیقات علمی نتایج به دست آمده نشان دهنده این مسئله می‌باشد که سیاست‌های پولی و رفتارهای نرخ ارز رابطه متقابلی دارند.^۲ (Kim، 2002، p353)

از نظر نگارنده بلاشک؛ تداوم فعالیت این صرافی‌ها به تعمیق شکاف بین بازار رسمی و غیررسمی ارز انجامیده است. این واگرایی، امکان مدیریت یکپارچه بازار ارز را از بانک مرکزی سلب نموده و با ایجاد محاسبات چندگانه در ارزش پول ملی، بنیان‌های برنامه‌ریزی کلان اقتصادی را تضعیف کرده است. همچنین، این وضعیت به گسترش اقتصاد سایه و تقویت حلقه‌های غیررسمی مبادلات ارزی منجر شده که خود زمینه‌ساز فسادهای گسترده‌تر و فرسایش اعتماد عمومی به نظام بانکی گردیده است. در این خصوص اگر نظام پولی و بانکی دولتی باشد این امر به بدنه حاکمیت سیاسی نیز به نوبه خود ضربات سختی وارد خواهد نمود چرا که نظارت عمومی برای دولت دموکراتیک و مسئول ضروری است. (Archer، 2017)

در عرصه بین‌المللی، فعالیت این صرافی‌ها به تضعیف شاخص‌های شفافیت مالی و اعتبار بین‌المللی کشور انجامیده است. نهادهای نظارتی جهانی، تداوم این روند را نشانه‌ای از ضعف نظارت مالی و عدم پایبندی به استانداردهای

1. Control of The Foreign Exchange Market

^۱. اگرچه به نظر می‌رسد اجماع گسترده‌ای در بین اقتصاددانان وجود دارد که نرخ‌های ارز کاملاً شناور یا کاملاً ثابت (به اصطلاح راه‌حل‌های گوشه‌ای) تنها جایگزین‌های مناسب برای مدیریت نرخ ارز هستند، بسیاری از کشورها طبق این الگو رفتار نمی‌کنند و استراتژی‌ای را در طیف گسترده‌ای از رژیم‌های نرخ ارز اتخاذ می‌کنند که توسط دو راه‌حل گوشه‌ای محدود می‌شود. جهت مطالعه نک به. (See: Bofinger et al, 2003: p81)

مبارزه با پولشویی تلقی نموده‌اند که این امر می‌تواند به اعمال تحریم‌های ثانویه و محدودیت در دسترسی به نظام پرداخت‌های بین‌المللی بینجامد. طرح‌های پولشویی به طور جدایی‌ناپذیری با فساد مرتبط هستند، به طوری که دومی یا به عنوان «وسیله‌ای برای رسیدن به یک هدف یا خود به عنوان یک هدف» مورد استفاده قرار می‌گیرد. شیوع یکی از این جرائم در یک کشور معمولاً به معنای شیوع دیگری است. اینجاست که فساد برای تسهیل ارتکاب سایر جرائم مانند قاچاق مواد مخدر، فحشا، قاچاق اسلحه کوچک و قاچاق غیرقانونی ارز مورد سوءاستفاده قرار گرفته است. (Mugarura, 2016, p74)

فساد تجاری، به ویژه در مرحله‌ی استقرار در چرخه‌ی پولشویی، تهدیدی برای یکپارچگی سیستم مبارزه با پولشویی محسوب می‌شود. نهادهای گزارشگر بخش خصوصی ممکن است برای تبانی فعال در پولشویی، خودداری از ارائه گزارش‌های معاملات مشکوک یا اطلاع‌رسانی به مشتریان مبنی بر اینکه ممکن است تحت تحقیقات دولتی قرار گیرند، رشوه دریافت کنند. پیوندهای بازگشتی بین فساد و پولشویی نشان می‌دهد که سیاست‌هایی که به مبارزه با فساد و پولشویی می‌پردازند، ممکن است اثر تقویت‌کننده‌ی متقابل داشته باشند. نوعاً در تحقیقات ثابت شده است فساد و پولشویی اغلب با هم رخ می‌دهند و یکی از آنها دیگری را تقویت می‌کند. (See: Chaikin, 2008, p296)

بنابراین، مقابله با این پدیده نه تنها یک ضرورت داخلی، بلکه یک الزام بین‌المللی برای حفظ ارتباطات مالی جهانی کشور محسوب می‌شود. نوعاً این وضعیت در نهایت به اخلال در نظم حقوقی و بانکی کشور و تهدید امنیت اقتصادی منجر گردیده است. بر این اساس، مقابله قاطع نهادهای نظارتی با این پدیده مخرب به منظور حفظ ثبات بازار ارز، مهار تورم و پیشگیری از فساد اقتصادی^۲ امری اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد.

۵: ارزیابی نقش صرافی‌ها در نوسانات بازار ارز

ارزیابی نقش صرافی‌ها در نوسانات بازار ارز نیازمند بررسی ژرفای کارکردهای چندلایه این نهادهای مالی است. این نقش را نمی‌توان در چارچوبی تک‌بعدی و ساده‌انگارانه تحلیل نمود، زیرا صرافی‌ها همزمان که تابعی از شرایط کلان اقتصادی هستند، گاه به عاملی اثرگذار در جهت تشدید یا کاهش نوسانات تبدیل می‌گردند. به نظر باید سیاست پولی که قرار است تدوین شود، باید کانال‌های جایگزینی را که نرخ ارز ممکن است بر تورم تأثیر بگذارد، (همانند این صرافی‌ها) روشن کند. (Ozcelebi, 2017, p10)

در کارکرد نخست، صرافی‌ها بستری ضروری برای انجام مبادلات فراهم می‌سازند. آن‌ها با ایفای نقش واسطه‌گری، امکان برخورد منظم عرضه و تقاضا را فراهم ساخته و از این راه، به کشف قیمت و ایجاد نقدینگی در بازار کمک می‌رسانند. در محیطی متعادل و تحت حاکمیت ضوابط شفاف، نرخ‌های اعلامی از سوی نهادهای معتبر، می‌تواند

1. Maintaining Stability In The Foreign Exchange Market

2. Preventing Economic Corruption

بازتاب واقعی پارامترهای اقتصادی و جریان‌های بین‌المللی به شمار آید. در چنین شرایطی، صرافی‌ها عمدتاً آینه‌ای هستند که شرایط جاری بازار را بازمی‌تابانند. نوعاً باید گفت که نرخ ارز براساس اقتصاد واقعی و بازارهای مالی تعیین می‌گردد. (Blaise et al، 2013، p11)

با این حال، نباید از نظر دور داشت که همین نهادها در شرایط ویژه، نقشی فعال‌تر و گاه آسیب‌زاتر ایفا می‌نمایند. ارائه سازوکارهایی مانند معاملات اهرمی، اگرچه به غنای ابزارهای مالی می‌افزاید، ولی در عمل می‌تواند به عاملی برای تشدید نوسانات تبدیل شود. در زمان‌های اصلاح قیمت‌ها، تسویه اجباری موقعیت‌های دارای اهرم، خود به کاهشی زنجیره‌ای و فرسایشی دامن می‌زند که نتیجه آن، عمیق‌تر شدن بی‌ثباتی در فضای کلی بازار است. افزون بر این، امکان انجام معاملات بزرگ توسط بازیگران عمده، این توانایی را به وجود می‌آورد که روند بازار، حتی اگر به صورت کوتاه‌مدت و ساختگی، تحت تأثیر منافع خاص قرار گیرد. برخی مواقع حتی در کشورهای توسعه یافته اتفاقی رخ می‌دهد بدین کیفیت که تأثیر نوسانات نرخ ارز فراتر از نسبت اعتبار به تولید ناخالص داخلی است این یعنی همان دیگر متغیرهای تأثیرگذار که باید معرفی شوند. (See: Kim، 2009)

در سوی دیگر این معادله، صرافی‌ها گاه خود در معرض پیامدهای نوسانات شدید قرار می‌گیرند. موج‌های خروج سرمایه یا هجوم ناگهانی برای فروش، می‌تواند پایه‌های نهادهایی را که از پشتوانه نقدینگی استوار برخوردار نیستند، سست سازد. ورشکستگی یک نهاد مالی، جدا از دلایل رخ دادن آن، خود موجی از بی‌اعتمادی و نگرانی به همراه می‌آورد که بر دامنه نوسانات می‌افزاید. همچنین، آسیب‌پذیری در برابر رخنه‌های امنیتی، همواره به عنوان تهدیدی پنهان برای ثبات این نهادها و در نتیجه برای آرامش بازار به شمار می‌رود. مثلاً در تحقیقاتی که در آفریقا شکل گرفته است همچنین نشان می‌دهیم که در حالی که اثرات ناهماهنگی نرخ ارز بر مؤسسات مالی منفی و بر بازارهای مالی در کشورهای منطقه فرانک آفریقا مثبت است، این اثرات به طور مداوم در تمام بخش‌های مالی در کشورهای غیر منطقه فرانک آنجا منفی است. (See: Ndi Gbambie Gachili et al، 2025، p552)

در اقتصادهای دارای نظام ارزی دولتی، این نقش‌آفرینی از پیچیدگی بیشتری برخوردار می‌شود. در این فضا، معمولاً شبکه‌ای دوگانه از صرافی‌های رسمی و غیررسمی شکل می‌گیرد که خود به تداوم و عمیق‌تر شدن شکاف نرخی می‌انجامد. در چنین شرایطی، صرافی‌های غیررسمی، اگرچه بازتاب‌دهنده فشارهای انباشته شده بازار هستند، ولی فعالیت آنها به موازات بازار رسمی، خود به تثبیت یک دوگانگی ساختاری و تشدید نوسانات دامن می‌زند. این امر به‌ویژه در شرایطی که دسترسی به ارز با نرخ ترجیحی محدود است، تقاضای سفته‌بازانه را به سمت کانال‌های موازی سوق داده و چرخه معیوب بی‌ثباتی را تقویت می‌نماید.^۱ به عقیده نویسنده می‌توان دریافت

^۱ مثلاً براساس مطالعات انجام شده سیاست‌های مالی و پولی مانند کاهش نرخ بهره و محدودیت واردات برخی محصولات کشاورزی باید توسط مقامات مربوطه در کنار سایر اقداماتی که می‌تواند تولید محلی را برای برآورده کردن تقاضاهای بین‌المللی و

که ماهیت نقش صرافی‌ها در نوسانات بازار، تابعی مستقیم از بلوغ نهادهای نظارتی، عمق بازار و شفافیت حاکم بر فضای اقتصادی است. در نبود نهادهای کارآمد و قواعد شفاف، صرافی‌ها از جایگاه منفعل خود خارج شده و به بازیگری اثرگذار در عرصه نوسانات تبدیل می‌گردند. از این رو، تحلیل این نقش، بدون در نظر گرفتن بستر کلان حاکم، در نهایت به ارزیابی ناقص و گمراه‌کننده‌ای خواهد انجامید.

۶: تطهیر مالی عوائد مالی پولشویی در برخی صرافی‌ها

بی‌تردید پولشویی به عنوان یکی از تهدیدهای جدی در عرصه مالی و اقتصادی کشورهای جهان شناخته می‌شود. (آیدین مهر، ۱۴۰۴، ص ۱) می‌توان مدعی گردید جرم‌های سازمان‌یافته کلان اقتصادی، به‌ویژه پولشویی، نیازمند واکنشی هماهنگ و نظام‌مند است (سبحانی، ۱۴۰۴، ص ۱۷۷) اگر بخواهیم به صورت عینی‌تر صحبت کنیم با ورود ارزهای دیجیتال به اقتصاد، چالش‌های جدیدی در حوزه حقوق کیفری ایجاد شده است. ویژگی‌هایی مانند ناشناسی و عدم نظارت، این فضا را به بستری برای جرایمی مانند پول‌شویی و... تبدیل کرده است. (درویشی‌ها و دیگر همکاران، ۱۴۰۴، ص ۲۳۹) مثلاً در برخی تحقیقات آمده است نتیجه‌گیری پژوهش بر ضرورت تقویت زیرساخت‌ها، توسعه همکاری‌های جهانی و تدوین آیین‌نامه‌های مشخص برای استفاده از این ابزارها تأکید دارد تا نظام کیفری ایران در مبارزه با پولشویی دیجیتال کارآمدتر عمل کند. (طالبی رستمی، ۱۴۰۴)

با بررسی میدانی و مطالعه موارد عینی، می‌توان دریافت که پدیده پولشویی در برخی صرافی‌های مجاز، از چالش‌های اساسی نظام اقتصادی محسوب می‌گردد. این مسئله، که عمدتاً ریشه در ضعف‌های ساختاری^۱ دارد، در صورت عدم کنترل، می‌تواند تأثیرات نامطلوبی بر ثبات مالی کشور بر جای گذارد. با ورود تجارت الکترونیک به طیف وسیعی از کلمات، لباسشویی‌ها با استفاده از علم و فناوری مدرن، بانکداری الکترونیکی و قابلیت‌های فضای مجازی، اقدامات خود را برای جلوگیری، تشخیص و خنثی سازی پیچیده می‌کنند.

از آنجا که فضای مجازی و دولت الکترونیک در سازمانهای مرتبط از جمله بانکها، بورس، صرافی‌ها، شرکت‌های بیمه، سازمان ملی ثبت اسناد و املاک، سازمان ملی ثبت شرکتها و بنگاههای تجاری هنوز تطبیق نیافته است، در آن شرایط است که بر همگان به نوعی اهمیت مبارزه با پولشویی الکترونیکی آشکار می‌شود. و مقامات دولتی باید قوانین و مقررات به روز شده، زیرساخت‌ها، فرهنگ و پذیرش عمومی و همکاری بین‌المللی^۲ را به شدت در نظر بگیرند. (Daniali, 2014, p29) در دهه‌های اخیر، گسترش فراگیر فناوری بلاک‌چین و ظهور رمزپول‌ها و دارایی‌های رمزنگاری‌شده، تنظیم‌گری در معنای عام و مقررات‌گذاری در معنای خاص را به ضرورتی

محلی بهبود بخشد، اتخاذ شود و از این طریق، صادرات کشاورزی بهبود یابد و درآمدهای ارزی افزایش یابد که می‌تواند به رشد اقتصادی پایدار منجر شود و نوعاً کشوری را از رکود خارج کند. (Akinbode, 2018)

1. Structural Weaknesses
2. International Cooperation

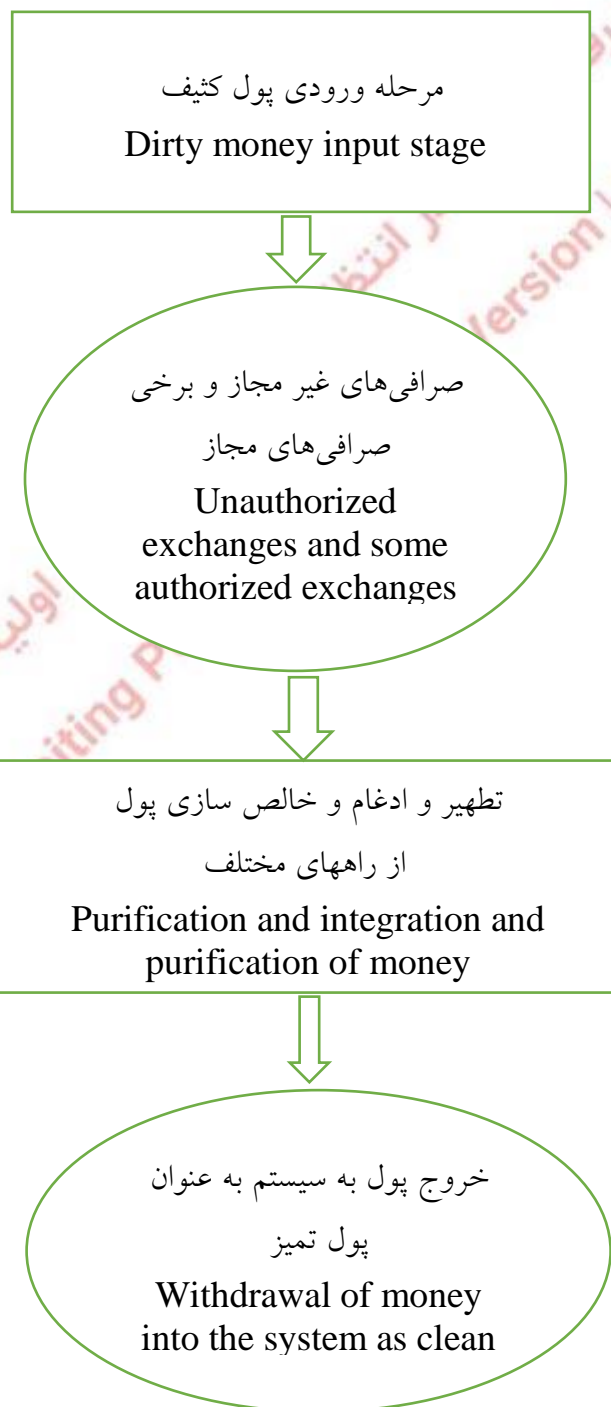
اجتناب‌ناپذیر بدل ساخته است. (صغیری، ۱۴۰۴، آنلاین) در تحلیل علل شکل‌گیری این پدیده، به نظر می‌رسد نبود سازوکار نظارتی یکپارچه و هماهنگ میان نهادهای ذی‌ربط، نقش محوری ایفا می‌نماید. افزون بر این، وجود اختلاف معنادر بین نرخ‌های رسمی و غیررسمی، انگیزه سوءاستفاده از این شکاف را تقویت کرده است. در چنین شرایطی، برخی صرافی‌ها، آگاهانه یا ناآگاهانه، به بستری برای فعالیت‌های غیرقانونی تبدیل می‌شوند. به عنوان مثال در بازار ارزهای دیجیتال می‌توان مدعی گردید به دلیل ذخیره‌سازی و انتقال الکترونیکی ساده آنها، دارایی‌های رمزنگاری شده خطر مشخصی از پولشویی را ایجاد می‌کنند. (Wronka، 2022، p79)

شیوه‌های متداول در این زمینه عموماً حول محور انجام معاملات پر حجم با قیمت‌های غیرواقعی، استفاده از شبکه شرکت‌های ظاهراً قانونی و ایجاد گردش مالی کاذب متمرکز است. این اقدامات، علاوه بر مخدوش کردن فضای رقابتی، موجبات کاهش اعتماد عمومی به نهادهای مالی را نیز فراهم می‌آورد. مثلاً می‌توان به عنوان مثال در خصوص برخی از صرافی‌ها غیرمجاز استدلال نمود؛ چونکه مطالعات تجربی در مورد نقش پولشویی در بازارهای غیرقانونی وجود ندارد، اینجاست که پولشویی‌های حرفه‌ای نقش مهمی در بازارهای غیرقانونی و شبکه‌های جنایی دارند. (Bichler et al، 2013، p356)

اثرات این پدیده تنها به حوزه اقتصادی محدود نمی‌شود؛ بلکه می‌تواند به اعتبار بین‌المللی کشور نیز لطمه وارد سازد. شناسایی مورد پولشویی در نهادهای مالی، ممکن است موجب تحریم‌های بین‌المللی و محدودیت‌های بیشتر در تعاملات جهانی گردد. برای مهار این چالش، به‌کارگیری راهکارهای عملیاتی ضروری به نظر می‌رسد. استقرار سامانه‌های احراز هویت پیشرفته، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین نظارتی، افزایش شفافیت در گزارش‌دهی و ارتقای دانش تخصصی کارکنان، از جمله اقدامات مؤثر در این زمینه است. نباید از یاد ببریم مثل همیشه، راه‌های پولشویی شامل قاچاق پول نقد، استفاده از بانک‌ها، صرافی‌ها یا شرکت‌های بیمه، یا استفاده از شرکت‌های پسته‌ای یا شرکت‌های پیشرو است. (Ping He، 2010، p15)

باید متذکر شد که حل این معضل، تنها از طریق عزم ملی و همکاری همه‌جانبه نهادهای حاکمیتی، قضایی و اجرایی میسر خواهد بود. ایجاد پیوند سازمان‌یافته میان این نهادها، شرط لازم برای استیفای سلامت مالی و اقتصادی کشور است. بی‌گمان، یکی از عمده‌ترین چالش‌های پیش‌روی نظام مالی در زمینه پیشگیری از پولشویی، کاستی در سامانه‌های نظارتی هم‌زمان و یکپارچه است. متأسفانه شمار قابل توجهی از صرافی‌ها، به‌ویژه نهادهای سنتی، از ابزارهای هوشمند و پیشرفته‌ای که قادر به رصد و تحلیل بلادرنگ الگوهای غیرمعارف تراکنش‌ها باشند، بی‌بهره‌اند. مواردی همچون نوسان‌های ناگهانی در حجم مبادلات، تکرار فرکانس معاملات در فاصله‌های زمانی کوتاه، یا ناهمخوانی میان فعالیت‌های مالی و پروفایل هویتی مشتریان، غالباً خارج از دایره نظارت کارآمد باقی می‌ماند. این خلأ نظارتی، انتقال منابع مالی غیرقانونی را از مجراهای متعدد تسهیل می‌نماید و موجب می‌شود

شناسایی و پیگرد این قبیل عملیات، عمدتاً متأخر و در مراحل صورت پذیرد که امکان اتخاذ اقدام پیشگیرانه مؤثر کاهش یافته است. حتی در صرافی‌های دارای مجوز رسمی نیز، به دلیل محدودیت‌های فنی و نرم‌افزاری، اتکا به روش‌های سنتی و دستی نظارت همچنان رواج دارد که در مواجهه با شیوه‌های نوین و پیچیده پولشویی، از کارایی لازم برخوردار نیست. در قالب نمودار شماره (۲) ذیل به سادگی این تطهیر قابل بررسی است. (نگارنده)

صرافی‌های غیرمجاز با فعالیت در حاشیه نظام مالی و دور زدن چارچوب‌های نظارتی، نقش مؤثری در تسهیل پولشویی ایفا می‌کنند. این مؤسسات که خارج از نظارت نهادهای قانونی عمل می‌نمایند، اغلب پروتکل‌های شفافیت مالی را نادیده گرفته و بستری امن برای تظهير عوايد ناشی از جرائم فراهم می‌آورند. ارائه خدمات بدون احراز هویت کامل یا با اخذ حداقل اطلاعات شناسایی، امکان تبدیل دارایی‌های نامشروع به وجوه قانونی را میسر ساخته و از این طریق، منابع مالی حاصل از فعالیت‌های مجرمانه را وارد چرخه اقتصادی می‌کنند. کارکردهای اصلی این صرافی‌ها در فرآیند پولشویی شامل ایجاد اختلال در شفافیت مالی، استفاده از حساب‌های صوری و هویت‌های مجعول، انتقال وجوه ناشی از قاچاق کالا و فساد اقتصادی، راه‌اندازی درگاه‌های پرداخت غیرشفاف و سوءاستفاده از افراد بی‌اطلاع برای فرار از نظارت قانونی است. ماده (۲) قانون مجازات اخلا لگران در نظام اقتصادی کشور برای جرم اختلال کلان و عمده در نظام اقتصادی کشور، مجازات اعدام را در صورتی که جرم با انگیزه مقابله با نظام جمهوری اسلامی یا ضربه زدن به آن یا علم به مؤثر بودن اقدام در مقابله با نظام مزبور چنانچه در حد فساد فی‌الارض باشد، برای مرتکب این جرم معین نموده است. با تصویب ماده (۲۸۶) قانون مجازات اسلامی در سال ۱۳۹۲ و اراده قانونگذار بر مستقل انگاشتن جرم افساد فی‌الارض به‌عنوان یکی از جرائم مستوجب حد، اختلال در نظام اقتصادی نیز یکی از مصادیق مذکور در این ماده می‌باشد که در صورت تحقق شرایط مقرر در ماده، مشمول مجازات افساد فی‌الارض خواهد شد. (جعفری مسلم و دیگران؛ ۱۴۰۰: ص ۲۹)

در بازگشت به بحث؛ مکانیسم‌های عملیاتی آن‌ها نیز مبتنی بر عدم اجرای فرآیند احراز هویت (KYC)، نقض مقررات مبارزه با پولشویی (AML)، استفاده از حساب‌های مجازی، تبدیل مکرر ارزهای دیجیتال، بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته برای جعل مدارک و استفاده از پلتفرم‌های غیرمتمرکز برای ناشناس ماندن تراکنش‌ها استوار است. این صرافی‌ها با ایجاد شکاف در نظام نظارتی و سوءاستفاده از خلأهای قانونی، زمینه ساز تقویت پولشویی و تضعیف ثبات مالی هستند که مقابله با آنها نیاز به تقویت چارچوب‌های نظارتی، اجرای پروتکل‌های شناسایی دقیق و همکاری نهادهای بین‌المللی می‌باشد. مثلاً در باب پولشویی الکترونیکی پیشگیری از این نوع جدید پولشویی دارای دو جنبه دفاعی مجزا است:

▪ **نخست** از منظر بستر وقوع جرم، یعنی فضای سایبر، که در آن محافظت از اهداف جرم نسبت به جلوگیری از وقوع جرم اولویت پیدا می‌کند. در این فضا، اقدامات پیشگیرانه عمدتاً معطوف به صیانت از دارایی‌های دیجیتال است تا امکان دسترسی مجرمان به آن‌ها سلب شود. برخلاف محیط‌های فیزیکی که کنترل پیشگیری عمدتاً در اختیار نهادهای ناظر است، در فضای مجازی این مجرمان هستند که ابتکار عمل را در دست دارند و مسئولان پیشگیری اغلب نقش محافظتی ایفا می‌کنند تا خنثی‌کننده فرصت‌های مجرمانه.

▪ **جنبه دوم** مربوط به مبادلات مالی الکترونیکی است که به دلیل ویژگی‌هایی مانند سرعت بالا، حجم انبوه و پراکندگی جغرافیایی، به‌طور طبیعی از دسترس بسیاری از سازوکارهای پیشگیرانه خارج است. اگرچه طراحی و اجرای ابزارهای نرم‌افزاری کنترل‌کننده معمولاً در اختیار نهادهای مالی قرار دارد، اما میزان این کنترل در عمل به حداقل می‌رسد. در نتیجه، متولیان پیشگیری ناچار هستند در این حوزه به رویکردی مبتنی بر دفاع و انسداد متوسل شوند. (عبداللهی قهفرخی و دیگران؛ ۱۴۰۰: ص ۳۸۵)

نووعاً صرافی‌های غیرمجاز در سال‌های اخیر با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، بر پیچیدگی و دامنه فعالیت‌های غیرقانونی خود افزوده‌اند. این نهادها با استفاده از پلتفرم‌های پیام‌رسان رمزنگاری‌شده و شبکه‌های اجتماعی، به جذب مشتریان می‌پردازند و با ایجاد سیستم‌های پرداخت چندلایه، ردگیری تراکنش‌ها را برای نهادهای ناظر با دشواری مواجه ساخته‌اند. این اقدامات در قالب انواع **کلاهبرداری‌های اینترنتی** قابل تعقیب و مجازات هستند. در بازگشت به بحث این مراکزهمچنین با به کارگیری روش‌هایی نظیر «اسمارکینگ» (پولشویی خرد) و تبدیل مقادیر کلان به تراکنش‌های کوچک و متعدد، امکان شناسایی الگوهای مشکوک مالی را کاهش داده‌اند. افزایش همکاری میان صرافی‌های غیرمجاز و شبکه‌های مجرمانه سازمان‌یافته، نگرانی‌های جدیدی را در حوزه مبارزه با پولشویی ایجاد کرده است. این شبکه‌ها با ایجاد اتصالات بین‌المللی و استفاده از ارزهای دیجیتال ناشناس، زمینه انتقال سریع و نامحسوس وجوه را سراسر مرزها فراهم می‌آورند. مقابله با این چالش‌ها مستلزم توسعه سیستم‌های هوش مصنوعی برای ردیابی الگوهای پیچیده تراکنش‌ها، تقویت همکاری‌های بین‌المللی و وضع مقررات یکپارچه برای نظارت بر تمامی اشکال مبادلات ارزی است.

(۷) تصویب قوانین بین‌المللی و کاهش نقش برخی صرافی‌ها در جرائم ارزی

بدواً می‌توان گفت: مقابله با پولشویی، تأمین مالی تروریسم و گسترش سلاح‌های کشتار جمعی، چالشی جهانی است که واکنش‌های متفاوت و گسترده‌ای را از سوی جامعه بین‌المللی در قالب نهادهای منطقه‌ای و جهانی برانگیخته است. در این میان، سیاست‌ها و استانداردهای تدوین‌شده توسط گروه ویژه اقدام مالی (FATF)، با سرعتی فراتر از انتظار، در قوانین داخلی کشورها، حقوق بین‌الملل و رویه نهادهای بین‌المللی بازتاب یافت. جامعه جهانی به این اجماع رسید که مبارزه با این تهدیدات تنها از طریق اقدامات هماهنگ و نظام‌مند در صحنه بین‌المللی امکان‌پذیر است. گروه ویژه، تبلور عزم جمعی دولتها و بسیج اراده جهانی برای مقابله ریشه‌ای با این پدیده‌ها به شمار می‌رود. با این حال، نقش، جایگاه و ماهیت این نهاد همواره در حقوق بین‌الملل مورد بحث و بررسی بوده است. (حبیبی و دیگر همکاران، ۱۴۰۰، ص ۲۲۹)

با این پیش فرض بحث پیوستن یا نیوستن کشور به اف. ا. ی. تی. اف از موضوعات مهمی که در سال‌های اخیر محل اختلاف نظر جدی موافقان و مخالفان بوده است. (احمدفداله و دیگران، ۱۳۹۹، ص ۵۰) علی‌ایحال پیوستن

به استانداردهای FATF و CTF، نظام مالی کشورها را متحول می‌سازد. این اقدام صرافی‌ها و مؤسسات مالی را ملزم به رعایت مقررات سخت‌گیرانه‌ای نظیر احراز هویت مشتریان (KYC) و گزارش‌دهی تراکنش‌های مشکوک می‌کند. در خصوص سی تی اف به صورت خاص می‌توان گفت: موضوع الحاق به معاهدات بین‌المللی از جمله کنوانسیون‌های مبارزه با جرائم مالی، همواره با چالش‌های حقوقی همراه است. یکی از این چالش‌ها، طرح شروطی کلی و گسترده از سوی برخی کشورها هنگام پیوستن است که هدف اصلی معاهده را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. بررسی این شروط نشان می‌دهد که اگر شرطی با محتوای کلی و نامشخص، مغایر با روح و هدف معاهده تشخیص داده شود، از دیدگاه حقوق بین‌الملل فاقد اعتبار خواهد بود. با این حال، ابطال چنین شرطی به‌طور خودکار به معنای بطلان الحاق کشور به معاهده نیست. در واقع، در غیاب سازوکار مشخصی برای رسیدگی به این وضعیت در متن معاهده، مسئله به عکس‌العمل سایر اعضا واگذار می‌شود. (با دخل و تصرف، بشیره و دیگر همکاران، ۱۴۰۲، ص ۴۵)

کشورهای عضو می‌توانند در قبال چنین شرطی سکوت اختیار کنند، آن را به‌طور صریح بپذیرند یا با آن مخالفت نمایند. این واکنش‌ها تعیین می‌کند که آیا رابطه معاهده‌ای بین کشور شرط‌گذار و سایر اعضا برقرار می‌شود یا خیر. بنابراین، حتی با وجود شرطی نامعتبر، الحاق کشور از نظر شکلی ممکن است محقق شود. اما مشکل اصلی در مرحله اجرا ظهور می‌کند. وجود شرطی مغایر با هدف معاهده، اجرای یکپارچه و مؤثر تعهدات را با ابهام و تردید مواجه می‌سازد و امکان همکاری بین‌المللی شفاف را تضعیف می‌کند. این وضعیت نه‌تنها منافع جامعه جهانی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه برای کشوری که با چنین شرطی ملحق شده نیز چالش‌های عملی و حقوقی پایدار ایجاد می‌کند. از این رو، تجدیدنظر در این گونه شروط و همسو کردن آنها با اهداف معاهده، گامی ضروری برای تضمین مشارکت مؤثر و مسئولانه در نظم حقوقی بین‌المللی است. (بشیره، منبع پیشین)

در نتیجه، استفاده مجرمان از این کانال‌ها برای پولشویی، فرار سرمایه و قاچاق ارز به‌طور قابل توجهی دشوارتر می‌شود. با این حال، تشدید نظارت بر بخش رسمی موجب حذف کامل جرائم ارزی نمی‌شود، بلکه الگوهای آن را تغییر می‌دهد. شبکه‌های غیرقانونی در واکنش، به سمت روش‌های پیچیده‌تر مانند استفاده از ارزهای دیجیتال غیرمتمرکز و پلتفرم‌های ناشناس هم‌تا به هم‌تا روی می‌آورند. این امر چالشی پایدار برای مراجع ناظر ایجاد می‌کند و آنان را ناگزیر به ارتقای مداوم ابزارهای نظارتی و همکاری‌های بین‌المللی می‌نماید.

تأثیر پایدار این استانداردها در کاهش جرائم ارزی، نیازمند تکمیل چارچوب نظارتی با سیاست‌های اقتصادی باثبات و حکمرانی مطلوب است. بدون اصلاحات ساختاری اقتصادی، جرائم صرفاً اشکال جدیدی به خود گرفته و در لایه‌های پنهان‌تر اقتصاد تداوم می‌یابند. بنابراین، الحاق به این استانداردها اگرچه ضروری است، اما به تنهایی کافی نیست و باید با رفع ریشه‌های اقتصادی جرائم همراه گردد.

نتیجه گیری

نقش صرافی‌ها در نظام مالی ایران، به‌ویژه در حوزه مبادلات ارزی، نقشی بنیادین و چندلایه است. این نهادها در شرایط بی‌ثباتی اقتصادی می‌توانند به‌عنوان واسطه‌هایی کارآمد در تنظیم بازار و ایجاد تعادل میان عرضه و تقاضا عمل کنند. با این حال، فقدان نظارت مؤثر و ضعف در چارچوب‌های قانونی، زمینه را برای سوءاستفاده و ارتکاب جرائم مالی فراهم می‌سازد. چنین وضعیتی نه‌تنها ضرورت بازنگری در سیاست‌های تقنینی و نظارتی را آشکار می‌کند، بلکه نشان می‌دهد که بدون اصلاح ساختارهای موجود، کارکرد مثبت صرافی‌ها به‌سرعت می‌تواند به تهدیدی برای سلامت مالی کشور بدل شود.

در سال‌های اخیر، گسترش فعالیت صرافی‌های غیرمجاز و خلأهای حقوقی موجود، موجب افزایش فساد اقتصادی و خروج سرمایه از چرخه رسمی شده است. نبود سامانه‌های نظارتی یکپارچه و عدم هماهنگی میان نهادهای مسئول، باعث شده بسیاری از تخلفات مالی در مراحل اولیه شناسایی نشوند و در نتیجه، آسیب‌های جدی بر بنیان‌های اقتصادی وارد گردد. این روند نه‌تنها بی‌ثباتی بازار ارز و افزایش تورم را در پی دارد، بلکه اعتبار مالی کشور در سطح بین‌المللی را نیز خدشه‌دار کرده و تعاملات اقتصادی با سایر کشورها را با دشواری مواجه ساخته است. بنابراین، مقابله با این روند نیازمند اصلاحات بنیادین در نظام حقوقی و نظارتی است تا از تداوم چرخه فساد جلوگیری شود.

در مقابل، صرافی‌های مجاز با رعایت مقررات و اجرای پروتکل‌های ضد پولشویی می‌توانند به‌عنوان ابزارهای مؤثر در حفظ سلامت مالی کشور ایفای نقش کنند. تقویت این نهادها از طریق بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، آموزش تخصصی نیروی انسانی و ایجاد زیرساخت‌های شفاف برای ثبت و رصد تراکنش‌ها، می‌تواند اعتماد عمومی را افزایش داده و زمینه کاهش جرائم مالی را فراهم آورد. در این مسیر، نقش دولت و نهادهای قانون‌گذار در تدوین سیاست‌های حمایتی و نظارتی بسیار راهبردی است. افزون بر آن، ارتقای سطح آگاهی عمومی نسبت به مخاطرات فعالیت‌های غیرقانونی در حوزه ارز، می‌تواند به‌عنوان ابزاری پیشگیرانه عمل کرده و مشارکت شهروندان را در حفظ سلامت اقتصادی کشور تقویت نماید.

از منظر سیاست‌گذاری کلان، صرافی‌ها می‌توانند به‌عنوان حلقه‌ای واسط میان نظام بانکی و بازار آزاد ارز عمل کنند و در صورت برخورداری از چارچوب‌های نظارتی دقیق، به کاهش فشارهای تورمی و مدیریت جریان نقدینگی یاری رسانند. در واقع، وجود سازوکارهای شفاف برای ثبت و کنترل تراکنش‌ها نه‌تنها مانع از سوءاستفاده‌های مالی می‌شود، بلکه امکان تحلیل دقیق‌تر رفتار بازار و پیش‌بینی روندهای اقتصادی را نیز فراهم می‌آورد. چنین رویکردی می‌تواند به ارتقای کارآمدی نظام مالی و افزایش اعتماد فعالان اقتصادی منجر گردد.

از سوی دیگر، تجربه کشورهای مختلف نشان داده است که بهره‌گیری از فناوری‌های نوین مانند سامانه‌های هوش مصنوعی و بلاک‌چین در حوزه نظارت ارزی، نقش بسزایی در کاهش جرائم مالی دارد. به‌کارگیری این ابزارها در صرافی‌های مجاز، علاوه بر تسهیل فرآیند احراز هویت و رهگیری تراکنش‌ها، زمینه‌ای برای همگرایی با استانداردهای بین‌المللی فراهم می‌سازد. این امر نه تنها موجب ارتقای جایگاه ایران در تعاملات مالی جهانی خواهد شد، بلکه به ایجاد محیطی امن‌تر برای سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی کمک می‌کند و مسیر توسعه پایدار اقتصادی را هموار می‌سازد.

از منظر آسیب‌شناسی جرم‌شناختی و مطالعات میان‌رشته‌ای به عقیده نگارنده؛ تحقق نظام مالی سالم و پایدار در گرو آن است که صرافی‌ها نه تنها به‌عنوان نهادهای واسطه در مبادلات ارزی عمل کنند، بلکه در قالب بازیگران مسئولیت‌پذیر در برابر جامعه و قانون نیز ایفای نقش نمایند. این امر مستلزم آن است که سیاست‌گذاران با تدوین مقررات جامع و ایجاد بسترهای فناورانه پیشرفته، امکان نظارت لحظه‌ای بر تراکنش‌ها را فراهم آورند و از طریق تقویت شفافیت و پاسخگویی، اعتماد عمومی را به بازار ارز بازگردانند. در چنین چارچوبی، صرافی‌های مجاز می‌توانند به موتور محرک ثبات اقتصادی بدل شوند و با کاهش زمینه‌های فساد، مسیر توسعه متوازن و تعامل سازنده با اقتصاد جهانی را هموار سازند. علی‌ایحال در راستای تحقق این اهداف، اجرای راهکارهایی عملی و قابل پیگیری ضروری به نظر می‌رسد:

- **اولاً:** طراحی و راه‌اندازی سامانه ملی نظارت هوشمند بر تراکنش‌های ارزی با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و الگوریتم‌های تحلیل‌گر، به‌منظور شناسایی الگوهای مشکوک و هشداردهی خودکار به نهادهای نظارتی است.
- **ثانیاً:** الزام صرافی‌ها به اجرای فرآیند احراز هویت دیجیتال (e-KYC) برای تمامی مشتریان اعم از حقیقی و حقوقی (مانند صرافی‌ها)، به‌ویژه در حوزه رمزارزها، با هدف افزایش شفافیت، ارتقاء امنیت مالی و جلوگیری از سوءاستفاده‌های احتمالی است.
- **ثالثاً:** در راستای مقابله با چالش‌های نوظهور، ضرورت اتخاذ سیاست کیفی پیش‌گیرانه و آینده‌نگر مبتنی بر تحلیل پیش‌بینانه‌ی ریسک و تنظیم مقررات انطباق‌پذیر در حوزه جرائم و مفسد احتمالی ارزی به عنوان یک راهبرد پیشنهاد می‌شود.

فهرست منابع و مآخذ

– منابع فارسی

- آزموده، پورقهرمانی، بابک، بیگی، جمال.. (۱۴۰۴). اثر گذاری متغیرهای اقتصادی حوزه سیاست‌های پولی و مالی بر قاچاق کالا و ارز در ایران. پژوهش‌های تطبیقی فقه، حقوق و سیاست، ۷(۲).
- آیدین مهر، مهدی. (۱۴۰۴). ارتباط پولشویی با جرائم سازمان‌یافته و تأمین مالی تروریسم. فصلنامه علمی فقه و حقوق نوین، ۱۴ (۲۴).
- تقوا، محمدرضا، و جلائیان زعفرانی، زهرا. (۱۳۹۹). توسعه مدل اکوسیستم شناختی رمزارز. فصلنامه علمی تازه‌های علوم شناختی، ۲۲(۲).
- جعفری مسلم، مجتبی و آقابابایی، عظیم. (۱۴۰۰). جرم اخلاص کلان در نظام اقتصادی در قانون اخلاص‌گران در نظام اقتصادی کشور و ماده ۲۸۶ قانون مجازات اسلامی. پژوهش‌های حقوقی، ۲۰(۴۷).
- حبیبی، حبیب اله، و زرنشان، شهرام. (۱۴۰۰). نقش و جایگاه گروه ویژه اقدام مالی (FATF) در نظام حقوق بین‌الملل. پژوهش‌های حقوقی، ۲۰(۴۵).
- حسینی احمدفداله، سیدمحمد، جعفرقلی خانی، ابوالفضل، و بلوردی، طیه. (۱۳۹۹). ابعاد حقوقی پیوستن ایران به گروه ویژه اقدام مالی (FATF). مطالعات بین‌المللی پلیس، ۱۱(۴۲).
- حقیقی، مهری، ابدی، سعیدرضا، عربیان، اصغر، و جلالی، محمد. (۱۳۹۷). مؤلفه‌های کارآمدی دولت در نظارت مالی کارآ و کاهش جرائم و تخلفات مالی در دستگاه‌های اجرایی. دانش حسابرسی، ۱۸(۷۲).
- دانش ناری، حمیدرضا و عباسی مرویان، فوزان. (۱۴۰۲). ارزیابی حالت خطرناک شرکت‌ها در پرتو مدل فرهنگ سازمانی شاین مطالعه موردی مؤسسه مالی اعتباری ثامن الحجج. تعالی حقوق، ۹(۱).
- درویشی‌ها، محسن، حسینی، حدیث سادات (۱۴۰۴)، تحلیل حقوقی و جرم‌شناسی جرائم مرتبط با رمز ارزها در ایران. فصلنامه علمی تخصصی پژوهش‌های نوین، ۶(۲).
- دیهیم، علیرضا، بشیره، صادق و محمدزاده، ساوالان. (۱۴۰۲). شرط کلی ایران بر کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم (CFT) از منظر حقوق بین‌الملل. مجله حقوقی دادگستری، ۸۷(۱۲۲).
- سبحانی، حسین. (۱۴۰۴). رویکرد ریسک‌پایه ناظر بر عوائد مجرمانه در پرتو مطالعه تطبیقی و استانداردهای FATF. فصلنامه علمی مطالعات حقوقی، ۱۷(۱).
- سراج، ناصر. (۱۴۰۰). جرائم اقتصادی سازمان‌یافته و تأثیر آن بر نظام اقتصادی کشور (مطالعه موردی: پرونده فساد بانکی سه هزار میلیارد تومانی). فصلنامه تحقیق و توسعه در حقوق تطبیقی، ۴(۱۱).

- شجری، هوشنگ، اربابیان، شیرین، و رفعت، بتول. (۱۳۸۵). بررسی رابطه متقابل تورم و کاهش ارزش خارجی پول در ایران. *مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان*، ۲۱(۲) (ویژه نامه اقتصاد).
- صغیری، بهراد و مرادی، یاسر. (۱۴۰۴). چالش‌های معرفت‌شناختی در تنظیم و مقررات‌گذاری رمزپول و دارایی‌های رمزنگاری‌شده و تأملی در تقلیل آن. (e731121). *دوفصلنامه تحقیق و توسعه در حقوق عمومی*. doi: 10.22034/jrpl.2025.2073575.1185
- طالبی رستمی، محبوبه. (۱۴۰۴). درآمدی بر جرائم مرتبط با رمزارزها؛ از تسهیلگری تا پیشگیری. (e227433). *فصلنامه تمدن حقوقی*، ۸(۲۴).
- عبدالهی قهفرخی، شهیار، پاکزاد، بتول، عالی پور، حسن و الهی منش، محمدرضا. (۱۴۰۰). پیشگیری از پولشویی الکترونیکی: رویکرد دفاعی و رویکرد هجومی. *پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی*، ۹(۱۸).
- قوامی پور سرشکه، محدثه و محمودی، امیررضا. (۱۴۰۴). امنیت رمزارزها در و چالش‌های پیش‌رو. *دو فصلنامه تحقیق و توسعه در حقوق کیفری و جرم‌شناسی*، doi: 10.22034/jclc.2025.2054441.1168
- قیاسی، رضا، رستگار، علی، احمدپور، صدیقه، و هادی پور، بهزاد. (۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر وقوع جرائم مالی در فضای مجازی و راه‌های پیشگیری مبتنی بر تئوری داده بنیان. *فصلنامه علمی پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی*، ۱۳(۲) (شماره مسلسل ۵۰).
- کیایی، حسن و عبادی، محمدحسین. (۱۳۹۵). سنجش ثبات در نظام مالی و تحلیل عوامل مؤثر بر آن. *فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد اقتصادی*، ۵(۱۸).

-English

- Akinbode, S. O., & Ojo, O. T. (2018). The effect of exchange rate volatility on agricultural exports in Nigeria: An autoregressive distributed lag (ARDL) bounds test approach. *Nigerian Journal of Agricultural Economics*, 8(1). <https://doi.org/10.22004/ag.econ.280316>
- Archer, J. (2007). The erosion of trust in Australian public life. In V. Bakir & D. M. Barlow (Eds.), *Communication in the age of suspicion*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230206243_4
- Bofinger, P., & Wollmershäuser, T. (2003). Managed floating as a monetary policy strategy. *Journal of Economics and Planning*, 36(2), <https://doi.org/10.1023/B:ECOP.0000012258.15614.d8>
- Chaikin, D. (2008). Commercial corruption and money laundering: A preliminary analysis. *Journal of Financial Crime*, 15(3), <https://doi.org/10.1108/13590790810882865>
- Daniali, G. (2014). E-money laundering prevention. *New Marketing Research Journal*, 4(Special Issue), https://nmrj.ui.ac.ir/article_17731.html?lang=en

- Gadanez, B., & Mehrotra, A. (2013). The exchange rate, real economy and financial markets. In Bank for International Settlements (Ed.), *Sovereign risk: A world without risk-free assets?* (BIS Papers No. 73,). Bank for International Settlements. <https://ideas.repec.org/h/bis/bisbpc/73-02.html>
- He, P. (2010). A typological study on money laundering. *Journal of Money Laundering Control*, 13(1),. <https://doi.org/10.1108/13685201011010182>
- Kim, M. (2019). Financial development, exchange rate fluctuations and debt dollarization: A firm-level evidence (IMF Working Paper No. 2019/168). International Monetary Fund. <https://ideas.repec.org/p/imf/imfwpa/2019-168.html>
- Kim, S. (2003). Monetary policy, foreign exchange intervention, and the exchange rate in a unifying framework. *Journal of International Economics*, 60(2),. [https://doi.org/10.1016/S0022-1996\(02\)00028-4](https://doi.org/10.1016/S0022-1996(02)00028-4)
- Malm, A., & Bichler, G. (2013). Using friends for money: The positional importance of money-launderers in organized crime. *Trends in Organized Crime*, 16(4),. <https://doi.org/10.1007/s12117-013-9205-5>
- Mugarura, N. (2016). Uncoupling the relationship between corruption and money laundering crimes. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 24(1),. <https://doi.org/10.1108/JFRC-01-2014-0002>
- Nchofong, T. N., Ojong, N., & Gachili, L. N. G. (2025). Exchange rate misalignment and financial development in Africa. *International Journal of Finance & Economics*, 30(1),. <https://doi.org/10.1002/ijfe.2935>
- Ozcelebi, O. (2018). Impacts of exchange rate volatility on macroeconomic and financial variables: Empirical evidence from PVAR modeling. In *Exchange rates*. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.74406>
- Wronka, C. (2022). Money laundering through cryptocurrencies – Analysis of the phenomenon and appropriate prevention measures. *Journal of Money Laundering Control*, 25(1),. <https://doi.org/10.1108/JMLC-02-2021-0017>

References

- Abdollahi Ghahfarkhi, Shahyar, Pakzad, Batoul, Alipour, Hassan and Elahimanesh, Mohammad Reza. (1400). Preventing Electronic Money Laundering: Defensive and Offensive Approaches. *Criminal Law and Criminology Research*, 9(18). (In Persian)
- Akinbode, S. O., & Ojo, O. T. (2018). The effect of exchange rate volatility on agricultural exports in Nigeria: An autoregressive distributed lag (ARDL) bounds test approach. *Nigerian Journal of Agricultural Economics*, 8(1). <https://doi.org/10.22004/ag.econ.280316>
- Archer, J. (2007). The erosion of trust in Australian public life. In V. Bakir & D. M. Barlow (Eds.), *Communication in the age of suspicion*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230206243_4

- Aydin Mehr, Mehdi. (2025). The relationship between money laundering and organized crime and the financing of terrorism. *Scientific Quarterly of Jurisprudence and Modern Law*, 14(24). (In Persian)
- Azmoudeh A, Pourqahrmani, Babak, Beigi, Jamal.. (2025). The effect of economic variables in the field of monetary and financial policies on smuggling of goods and currency in Iran. *Comparative Research on Jurisprudence, Law and Politics*, 7(2). (In Persian)
- Bofinger, P. & Wollmershäuser, T. (2003). Managed floating as a monetary policy strategy. *Journal of Economics and Planning*, 36(2), <https://doi.org/10.1023/B:ECOP.0000012258.15614.d8>
- Chaikin, D. (2008). Commercial corruption and money laundering: A preliminary analysis. *Journal of Financial Crime*, 15(3), <https://doi.org/10.1108/13590790810882865>
- Danesh Nari, Hamid Reza and Abbasi Marvian, Foujan. (2023). Assessing the dangerous state of companies in light of the Shine organizational culture model: a case study of Samen Al-Hajj Credit Financial Institution. *The Transcendental Law*, 9(1). (In Persian)
- Daniali, G. (2014). E-money laundering prevention. *New Marketing Research Journal*, 4(Special Issue), https://nmrj.ui.ac.ir/article_17731.html?lang=en
- Darvishiha, Mohsen, Hosseini, Hadith Sadat (2015), *Legal Analysis and Criminology of Cryptocurrency-Related Crimes in Iran*. *Specialized Scientific Quarterly of New Studies*, 6(2). (In Persian)
- Dehim, Alireza, Bashire, Sadegh and Mohammadzadeh, Savalan. (2015). Iran's General Condition on the Convention on Combating the Financing of Terrorism (CFT) from the Perspective of International Law. *Justice Legal Journal*, 87(122). (In Persian)
- Gadanez, B. & Mehrotra, A. (2013). The exchange rate, real economy and financial markets. In *Bank for International Settlements (Ed.), Sovereign risk: A world without risk-free assets? (BIS Papers No. 73)*. Bank for International Settlements. <https://ideas.repec.org/h/bis/bisbpc/73-02.html>
- ghavami pour sereshkeh, M. and mahmoudi, A. (2025). Cryptocurrency security in cyberspace and the challenges ahead. (e728640). *Research and development in criminal law and criminology*, e728640 [doi: 10.22034/jclc.2025.2054441.1168](https://doi.org/10.22034/jclc.2025.2054441.1168)(In Persian)
- Ghiasi, Reza, Rastegar, Ali, Ahmadpour, Sedighe, and Hadipour, Behzad. (2018). Factors Affecting the Occurrence of Financial Crimes in Cyberspace and Prevention Methods Based on Data-Based Theory. *Quarterly Journal of Information and Criminal Research*, 13(2 (Serial No. 50)). (In Persian)

- Habibi, Habibollah, and Zarneshan, Shahram. (2021). The role and status of the Financial Action Task Force (FATF) in the international legal system. *Legal Research*, 20(45). (In Persian)
- Haghighi, Mehri, Abdi, Saeed Reza, Arabian, Asghar, and Jalali, Mohammad. (2018). Components of government efficiency in efficient financial supervision and reducing financial crimes and violations in executive agencies. *Auditing Knowledge*, 18(72). (In Persian)
- He, P. (2010). A typological study on money laundering. *Journal of Money Laundering Control*, 13(1). <https://doi.org/10.1108/13685201011010182>
- Hosseini Ahmad Fadallah, Seyed Mohammad, Jafargholi Khani, Abolfazl, and Balvardi, Tayyebeh. (2010). Legal aspects of Iran joining the Financial Action Task Force (FATF). *International Police Studies*, 11(42). (In Persian)
- Jafari Muslim, Mojtaba and Aghababaei, Azim. (2021). The crime of major disruption of the economic system in the law of disruptors of the country's economic system and Article 286 of the Islamic Penal Code. *Legal Research*, 20(47). (In Persian)
- Kiai, Hassan and Ebadi, Mohammad Hossein. (2016). Measuring Stability in the Financial System and Analysis of Effective Factors On that.. *Quarterly Scientific Research Journal of Economic Strategy*, 5(18) (In Persian)
- Kim, M. (2019). Financial development, exchange rate fluctuations and debt dollarization: A firm-level evidence (IMF Working Paper No. 2019/168). International Monetary Fund. <https://ideas.repec.org/p/imf/imfwpa/2019-168.html>
- Kim, S. (2003). Monetary policy, foreign exchange intervention, and the exchange rate in a unifying framework. *Journal of International Economics*, 60(2). [https://doi.org/10.1016/S0022-1996\(02\)00028-4](https://doi.org/10.1016/S0022-1996(02)00028-4)
- Malm, A., & Bichler, G. (2013). Using friends for money: The positional importance of money-launderers in organized crime. *Trends in Organized Crime*, 16(4). <https://doi.org/10.1007/s12117-013-9205-5>
- Mugarura, N. (2016). Uncoupling the relationship between corruption and money laundering crimes. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 24(1). <https://doi.org/10.1108/JFRC-01-2014-0002>
- Nchofoung, T. N., Ojong, N., & Gachili, L. N. G. (2025). Exchange rate misalignment and financial development in Africa. *International Journal of Finance & Economics*, 30(1). <https://doi.org/10.1002/ijfe.2935>
- Ozcelebi, O. (2018). Impacts of exchange rate volatility on macroeconomic and financial variables: Empirical evidence from PVAR modeling. In *Exchange rates*. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.74406>
- Shajari, Houshang, Arbabian, Shirin, and Rafat, Batoul. (2006). Studying the mutual relationship between inflation and foreign currency depreciation in Iran.

Isfahan University Humanities Research Journal, 21(2 (Economy Special Issue). (In Persian)

- Siraj, Nasser. (2017). Organized Economic Crimes and Its Impact on the Country's Economic System (Case Study: Three Thousand Billion Tomans Bank Corruption Case). Quarterly of Research and Development in Comparative Law, 4(11). (In Persian)

-Saghiri,B. and Moradi,Y. (2025). Cognitive Challenges in Regulating Cryptocurrencies and Crypto Assets and How They May Be Mitigated. (e731121). Research and Development in Public Law, (), e731121 doi: [10.22034/jrpl.2025.2073575.1185](https://doi.org/10.22034/jrpl.2025.2073575.1185)(In Persian)

- Sobhani, Hossein. (2015). A Risk-Based Approach to Criminal Proceeds in the Light of a Comparative Study and FATF Standards. Scientific Quarterly of Legal Studies, 17(1). (In Persian)

- Talebi Rostami, Mahboobeh. (2025). An Introduction to Cryptocurrency-Related Crimes; From Facilitation to Prevention. (e227433). Legal Civilization Quarterly, 8(24). (In Persian)

- Taqva, Mohammad Reza, and Jalaiyan Zafarani, Zahra. (1399). Development of a cognitive ecosystem model for cryptocurrency. Scientific Quarterly of Recent Cognitive Sciences, 22(2). (In Persian)

- Wronka, C. (2022). Money laundering through cryptocurrencies – Analysis of the phenomenon and appropriate prevention measures. Journal of Money Laundering Control, 25(1). <https://doi.org/10.1108/JMLC-02-2021-0017>

پایگاه مجله‌های حقوقی ویراستاری نشده
Accepted | Awaiting Publication | Draft Version | Inet